

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

The Model of Administration for Excellence of Schools under the Provincial Administrative Organization

อร่าม วัฒนนะ*

Aram Wattana

นันทิยา น้อยจันทร์, สาธร ทรัพย์รวงทอง**

Nantiya Noichun, Satorn Subruangthong

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, ประเทศไทย

Nakhon Sawan Rajabhat University, Thailand

Email: anond7949@gmail.com

Received : September 30, 2018

Revised : February 24, 2019

Accepted : March 24, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาองค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ๒) สร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ๓) ประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีขั้นตอนการวิจัยดังนี้ ขั้นตอนที่ ๑ วิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ๗ คน เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๕๕๒ คน ขั้นตอนที่ ๒ สร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยการสมมติของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๑๑ คน ขั้นตอนที่ ๓ ประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด เก็บข้อมูลจากผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน ๑๐ คน ผลการวิจัยพบว่าการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ ๗ องค์ประกอบ ได้แก่ ๑) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ๒) คุณภาพครู ๓) การวางแผนกลยุทธ์ ๔) เครือข่ายความร่วมมือ ๕) คุณภาพนักเรียน ๖) การบริหารจัดการ ๗) การพัฒนาบุคลากร รูปแบบการ

* ดร.อร่าม วัฒนนะ (ผู้เขียน) Dr.Aram Wattana (Author)

** รศ.ดร.นันทิยา น้อยจันทร์, ผศ.ดร.สาธร ทรัพย์รวงทอง (กรรมการที่ปรึกษา) Assoc.Prof.Dr.Nantiya Noichun, Asst.Prof.Dr.Satorn Subruangthong (Advisory Committee)

บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ประกอบด้วย ๓ ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ ๑ ส่วนนำ ส่วนที่ ๒ ส่วนเนื้อหาประกอบด้วย องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ และกระบวนการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ส่วนที่ ๓ เจาะใจความสำเร็จ การประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านความถูกต้อง ๒) ด้านความเหมาะสม ๓) ด้านความเป็นไปได้ และ ๔) ด้านความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารสถานศึกษา , ความเป็นเลิศ , โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

Abstract

This research aimed to: 1) study the components of administration for excellence of schools under the provincial administrative organization, 2) develop a model of administration for excellence of schools under the provincial administrative organization, and 3) evaluate the developed model of administration for excellence of schools under the provincial administrative organization. The research had three stages. Stage 1 was to analyze the components of administration for excellence of schools under the provincial administrative organization from related documents, interviewing 7 experts, and collecting data from a sample group of 552 people. Step 2 was to develop the model of administration for excellence of schools under the provincial administrative organization by way of holding a connoisseurship of 11 experts. Step 3 was to evaluate the developed model of administration for excellence of schools under the provincial administrative organization by collecting the data from 10 schools directors. The findings revealed that there were 7 components, namely 1) administrators' leadership, 2) teachers' quality, 3) strategic planning, 4) cooperation network, 5) students' quality, 6) administration and management, and 7) personnel development. The model of administration for excellence of schools under the provincial administrative organization comprised 3 parts. Part 1: introduction. Part 2 contents, consisting of components model and administration process. Part 3: conditions for success. Evaluation of the developed model of administration for excellence of schools under the

provincial administrative organization found that the aspects of 1) correctness, 2) suitability, 3) feasibility and 4) utility were the highest level.

Keywords: school administration model, excellence, schools under the provincial administrative organization

บทนำ

ในสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และเชื่อมโยงกันใกล้ชิดมากขึ้น การแข่งขันด้านเศรษฐกิจจะเข้มข้นมากขึ้น สังคมโลกจะมีความเชื่อมโยงใกล้ชิดมากขึ้นเป็นสภาพไร้พรมแดน การพัฒนาเทคโนโลยีจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและจะกระทบชีวิตความเป็นอยู่ในสังคม ประเทศไทยจึงต้องเร่งพัฒนาปัจจัยยุทธศาสตร์ทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาทุนมนุษย์จากการยกระดับคุณภาพการศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม^๑ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้สรุปว่าระบบการศึกษาไทยมีผลการพัฒนายังไม่เป็นที่น่าพอใจเนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยมากและต่ำกว่าหลายประเทศในแถบเอเชีย จึงมีความจำเป็นต้องมีการปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้ระบบการศึกษาเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนประเทศ ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับใหม่โดยสอดคล้องกับวิสัยทัศน์แผนการศึกษาชาติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙ ที่กำหนดให้คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ ๒๑ การบริหารการศึกษาต้องมีการจัดการเรียนการสอนที่เป็นพลวัตเพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการศึกษาทุกระดับให้พร้อมสำหรับการแข่งขันในเวทีโลก^๒ การยกระดับคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานของการศึกษานั้นว่าเป็นความจำเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นนักเรียนทุกคนจึงควรได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเป็นเลิศ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการพัฒนาระบบการศึกษาไปสู่ระบบการศึกษาที่มีศักยภาพสูง (High performing Education System) ประเด็นสำคัญในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา คือ การที่มีโรงเรียนดีมีคุณภาพ^๓

^๑ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ -๒๕๖๔), (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๙), หน้า ๑ - ๓.

^๒ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙, (กรุงเทพมหานคร: פרקחאנא กราฟฟิค จำกัด, ๒๕๖๐), หน้า ค - จ.

^๓ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, แนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ ๒๑, (กรุงเทพมหานคร: פרקחאנא กราฟฟิค จำกัด, ๒๕๕๗), หน้า ๕๓.

องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดขึ้นทุกจังหวัดเพื่อจัดทำกิจการส่วนจังหวัด ที่ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่การบริหารราชการส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค มีฐานะเป็นนิติบุคคล โดยมีพื้นที่รับผิดชอบครอบคลุมทั้งจังหวัด อำนาจหน้าที่ด้านการศึกษาขึ้นตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๔๕ (๘) กำหนดให้ “การจัดการศึกษา” เป็นกิจการหนึ่งที่ส่วนราชการส่วนท้องถิ่นอื่นเห็นสมควรให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดร่วมดำเนินการหรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำให้^๕ จากการประเมินคุณภาพการศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปี ๒๕๕๘ โดยภาพรวมระดับประเทศพบว่าผลการประเมินสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียนไม่เป็นที่น่าพอใจ และมีบางสมรรถนะต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด^๖ จากสภาพดังกล่าวจึงสรุปได้ว่าโรงเรียนยังไม่สามารถที่จะปฏิบัติให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานและคุณภาพการศึกษาที่กำหนดและไม่สามารถเป็นโรงเรียนที่ดีมีคุณภาพ และกฎเกณฑ์สำคัญที่นำไปสู่การเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพนั่นคือ คุณภาพการบริหารโรงเรียน^๗ ความเป็นเลิศของโรงเรียนเป็นการพัฒนาด้านคุณภาพของโรงเรียนให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์การจัดการศึกษาของระบบสากล โดยโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการพัฒนาความเป็นเลิศ ได้นำหลักเกณฑ์การจัดการศึกษาตามรางวัลคุณภาพแห่งชาติประเทศสหรัฐอเมริกา มาเป็นแบบอย่างในการพัฒนาจนเกิดผลสำเร็จ และไทยได้นำมาปรับใช้ในการศึกษา เรียกว่า เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติประเทศไทย เพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการให้สู่ความเป็นเลิศอย่างยั่งยืน^๘

การศึกษาไทยได้มีความพยายามในการส่งเสริมสถานศึกษาให้ก้าวสู่ความเป็นเลิศมาโดยตลอด โดยการส่งเสริมคุณภาพจัดทำระบบบริหารจัดการคุณภาพในรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อให้ได้รับการยอมรับว่าเป็นระบบที่สามารถพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศได้ จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาด้านคุณภาพที่พบในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นแนวทาง

^๕ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, รายงานผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาปัจจัยเพื่อพัฒนานโยบายส่งเสริมการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : พรักหวานกราฟฟิค จำกัด, ๒๕๕๐), หน้า ๑๑ – ๑๓.

^๖ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, รายงานการวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๘, (กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, ๒๕๕๘), หน้า ๑๔๒ – ๑๔๓.

^๗ Thomas, J.S, The Principalsip: Reflective practice perspective, 2nd ed. (Needham Heights, MA: Allyn and Bacon, 1991), p.76

^๘ โชติช่วง พันธ์เวส, แม่แบบการจัดการศึกษาเชิงคุณภาพ SIPPO Model, (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อและสิ่งพิมพ์แก้วเจ้าจอม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๕๑), หน้า ๑๑๗.

^๙ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๓) , หน้า ๘.

ให้ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของ โรงเรียนสังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด ไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาและเกิดประโยชน์ในการบริหารสถานศึกษาให้เกิด ประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- ๑) ศึกษาองค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัด
- ๒) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัด
- ๓) เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัด

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ประกอบไปด้วย ๓ ขั้นตอน ดังนี้

๑) การศึกษาองค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๗ คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้าง นำข้อมูลมาสังเคราะห์เนื้อหา เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม นำไปเก็บข้อมูล กับกลุ่มตัวอย่าง ๑๘๔ โรงเรียน จำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น ๕๕๒ คน รวบรวมข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์ องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) และตั้งชื่อองค์ประกอบตามปัจจัยที่ สัมพันธ์กัน

๒) การสร้างรูปแบบ การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัด โดยการนำองค์ประกอบที่ได้จากขั้นตอนที่ ๑ มาดำเนินการสร้างรูปแบบการบริหาร สถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยใช้การสัมมนาผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญการวิจัย การบริหารการศึกษา และการจัดการศึกษา จำนวน ๑๑ คน เพื่อตรวจสอบรูปแบบด้านความถูกต้องและความเหมาะสม

๓) การประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัด และสร้างเครื่องมือการประเมินรูปแบบ และคู่มือการใช้รูปแบบ การบริหารสถานศึกษาสู่ความ เป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ส่งให้ผู้บริหาร จำนวน ๑๐ คน เพื่อประเมินรูปแบบ และคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

ผลการศึกษา

๑. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

๑) ในภาพรวม ตัวแปรที่ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๖ มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๑

๒) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ประกอบด้วย ๗ องค์ประกอบ มีความสำคัญตามลำดับ โดยใช้จำนวนตัวแปรที่มากกว่าเป็นเกณฑ์ผลเป็นดังนี้

๒.๑ องค์ประกอบที่ ๑ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ประกอบด้วย ๑๗ ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .๕๗๔-๗๘๖ มีค่า Eigenvalue = ๕๓.๘๒๓ ค่าร้อยละของความแปรปรวนที่อธิบายได้ด้วยองค์ประกอบที่ ๑ = ๔๙.๓๗๙ องค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ ๔๙.๓๗๙ และเมื่อเทียบกับค่า Eigenvalues กับองค์ประกอบอื่นแล้วองค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ ๑

๒.๒ องค์ประกอบที่ ๒ คุณภาพครู ประกอบด้วย ๑๕ ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .๕๑๖-๗๒๘ มีค่า Eigenvalues = ๔.๖๗๒ ค่าร้อยละของความแปรปรวนที่อธิบายได้ด้วยองค์ประกอบที่ ๒ = ๔.๓๖๙ องค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ ๔.๓๖๙ เมื่อเทียบกับค่า Eigenvalues กับองค์ประกอบอื่นแล้วองค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ ๒

๒.๓ องค์ประกอบที่ ๓ การวางแผนกลยุทธ์ ประกอบด้วย ๑๕ ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .๕๐๙-๖๗๕ มีค่า Eigenvalues = ๓.๓๒๐ ค่าร้อยละ ความแปรปรวนที่อธิบายความแปรปรวนได้ด้วยองค์ประกอบที่ ๓ = ๓.๐๔๖ องค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ ๓.๐๔๖ เมื่อเทียบกับค่า Eigenvalues กับองค์ประกอบอื่นแล้วองค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ ๓

๒.๔ องค์ประกอบที่ ๔ เครือข่ายความร่วมมือ ประกอบด้วย ๗ ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .๕๔๓-๖๔๕ มีค่า Eigenvalues = ๒.๕๑๖ ค่าร้อยละของความแปรปรวนรวมที่อธิบายได้ด้วยองค์ประกอบที่ ๔ = ๒.๓๐๘ องค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ ๒.๓๐๘ และเมื่อเทียบกับค่า Eigenvalues กับองค์ประกอบอื่นแล้ว องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ ๔

๒.๕ องค์ประกอบที่ ๕ คุณภาพนักเรียน ประกอบด้วย ๗ ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .๕๐๐-๘๑๖ มีค่า Eigenvalues = ๒.๓๑๐ ค่าร้อยละของความแปรปรวนที่อธิบายได้ด้วยองค์ประกอบที่ ๕ = ๒.๑๒๐ องค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ ๒.๑๒๐ และเมื่อเทียบกับค่า Eigenvalues กับองค์ประกอบอื่นแล้ว องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ ๕

๒.๖ องค์ประกอบที่ ๖ การบริหารจัดการ ประกอบด้วย ๖ ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .๕๑๗-๖๒๑ มีค่า Eigenvalues = ๑.๖๖๒ ค่าร้อยละของความแปรปรวนที่อธิบายได้ด้วยองค์ประกอบที่ ๖ = ๑.๕๒๕ องค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ ๑.๕๒๕ และเมื่อเทียบกับค่า Eigenvalues กับองค์ประกอบอื่นแล้ว องค์ประกอบนี้ มีความสำคัญเป็นอันดับ ๖

๒.๗ องค์ประกอบที่ ๗ การพัฒนาบุคลากร ประกอบด้วย ๔ ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .๕๐๐-๗๒๐ มีค่า Eigenvalues = ๑.๕๓๖ ค่าร้อยละความแปรปรวนรวมที่อธิบายได้ด้วยองค์ประกอบที่ ๗ = ๑.๔๐๙ องค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ ๑.๔๐๙ เมื่อเทียบกับค่า Eigenvalues กับองค์ประกอบอื่นแล้ว องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ ๗

๒. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

๑) รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ประกอบด้วย ๓ ส่วน คือ ส่วนที่ ๑ ส่วนนำ ประกอบด้วย แนวคิดทฤษฎีพื้นฐานของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ หลักการพื้นฐานของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ วัตถุประสงค์ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ส่วนที่ ๒ เนื้อหาและกระบวนการ ตามองค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ประกอบด้วย จุดมุ่งหมายและแนวทางการพัฒนา ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร คุณภาพครู การวางแผนกลยุทธ์ เครือข่ายความร่วมมือ คุณภาพนักเรียน การบริหารจัดการ การพัฒนาบุคลากร โดยกระบวนการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ประกอบด้วย ขั้นตอนเตรียมการ ขั้นตอนดำเนินการ ขั้นประเมินผล ขั้นการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่วนที่ ๓ เงื่อนไขความสำเร็จ

๒) ผลการตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยผู้เชี่ยวชาญสรุปได้ว่า การยืนยันรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในภาพรวม รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีความเหมาะสม

๓) ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด พบว่าผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ คน ในการประเมินคู่มือการใช้รูปแบบมีความคิดเห็นว่า คู่มือการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๗๖ ความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๐

๓. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

๑) ผลการประเมินในภาพรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่ารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีความถูกต้องในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๘๗ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๓๑

๒) ผลการประเมินในภาพรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่ารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๙๐ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๒๖

๓) ผลการประเมินในภาพรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่ารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๘๑ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๔๑

๔) ผลการประเมินในภาพรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่ารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๙๔ มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๑๔

๕) ผลการประเมินในภาพรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ เป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๘๘ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๒๘

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

อภิปรายผล

๑. การวิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ประกอบด้วย ๗ องค์ประกอบ ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร คุณภาพครู การวางแผนกลยุทธ์ เครือข่ายความร่วมมือ คุณภาพนักเรียน การบริหารจัดการและการพัฒนาบุคลากร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สังคมโลกมีความเชื่อมโยง

ใกล้ชิดกันมากขึ้น จนเป็นสภาพไร้พรมแดน มีการพัฒนาเทคโนโลยีและการพัฒนาคนโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนาทุนมนุษย์จากการยกระดับคุณภาพการศึกษา ให้มีมาตรฐานการศึกษาที่ทัดเทียมกัน โดยพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ ๒๑ และมุ่งพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศให้มีสมรรถนะที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ประเทศไทย ๔.๐ ดังนั้นการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศควรดำเนินการตามองค์ประกอบทั้ง ๗ องค์ประกอบ ซึ่งครอบคลุมภารกิจและเป้าหมายสำคัญของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมกิต บุญยะโพธิ์^๙ ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสู่ความเป็นเลิศ พบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ประกอบด้วย ๖ องค์ประกอบ ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู การวางแผนกลยุทธ์ การบริหารทรัพยากรบุคคล กระบวนการบริหารจัดการและความคาดหวังต่อความสำเร็จของผู้เรียน เมื่อพิจารณาเรียงองค์ประกอบพบว่า

๑.๑ องค์ประกอบด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร มีความสำคัญเป็นอันดับ ๑ เมื่อพิจารณาข้อความของแบบสอบถามประกอบด้วย ๑๗ ตัวแปร แสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลประเด็นการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกันและเห็นสอดคล้องกัน แสดงว่าตัวแปรทั้ง ๑๗ ตัว สามารถจัดอยู่ในองค์ประกอบที่ ๑ เนื่องจากเป็นองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักตัวแปรมากที่สุด ซึ่งอธิบายได้ว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ทั้งนี้เพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น ดังนั้นผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำโดยจะต้องเป็นทั้งผู้นำทางความคิด ผู้นำมีอาชีพ ผู้นำทางวิชาการและผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อนำโรงเรียนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดี มุ่งเน้นคุณภาพ ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ มีความรับผิดชอบงานคุณภาพการศึกษามีการบริหารงานมุ่งผลสัมฤทธิ์ สามารถกำหนดนโยบายและผลักดันนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้ สร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อนักเรียนผู้ปกครองและทุกภาคส่วน ส่งเสริมบรรยากาศในการปฏิบัติงานให้โรงเรียนมีคุณภาพมุ่งสู่ความเป็นเลิศและสามารถบริหารจัดการและพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ได้อย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของรูปแบบโรงเรียนเป็นเลิศประเทศสิงคโปร์ Singapore : Ministration^{๑๐} ที่กล่าวถึงความสำคัญด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน

^๙ สมกิต บุญยะโพธิ์, “รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ”, วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๕).

^{๑๐} Ministry of Ministration, *The School excellence mode: A guide Singapore*, The School Appraisal Branch, School Division, Ministry of Ministration. (2000), p.28

ที่ต้องมีภาวะผู้นำค่านิยม ด้านการจัดการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลของนักเรียน มุ่งสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนและสังคม สอดคล้องกับเกณฑ์รางวัลคุณภาพ รางวัลความเป็นเลิศแห่งชาติประเทศต่าง ๆ ที่มีองค์ประกอบสำคัญเรื่องภาวะผู้นำ

๑.๒ องค์ประกอบด้านคุณภาพครู ประกอบด้วย ๑๕ ตัวแปร มีความสำคัญเป็นอันดับ ๒ แสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลประเด็นด้านคุณภาพครูของการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องกัน แสดงว่าตัวแปรทั้ง ๑๕ ตัวแปรสามารถจัดอยู่ในกลุ่มองค์ประกอบที่ ๒ ซึ่งอธิบายได้ว่า คุณภาพครู เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญในระดับถัดมาต่อการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าบทบาทของครูที่จะพัฒนาและสร้างระบบการศึกษาที่มีคุณภาพนั้น จะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีความรับผิดชอบ มีภาวะผู้ตามที่ดีเหมาะสม เป็นครูที่สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างมีเป้าหมายชัดเจนทันสมัย หลากหลายสอดคล้องกับหลักสูตรและความต้องการของท้องถิ่น ครูมีเทคนิควิธีการ มีความเชี่ยวชาญในการพัฒนาความเป็นเลิศ และนำพาเด็กสู่ความสำเร็จได้ สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา^{๑๑} ที่ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของครูที่ต้องพัฒนาและสร้างระบบการศึกษาที่มีคุณภาพไว้ว่า ครูต้องเป็นผู้มีทักษะความรู้ความสามารถและสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพครู มีจิตวิญญาณของความเป็นครู เป็นผู้เรียนรู้สื่อใหม่และเท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถประยุกต์ใช้วิธีการและนวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ

๑.๓ องค์ประกอบด้านการวางแผนกลยุทธ์ ประกอบด้วย ๑๕ ตัวแปร มีความสำคัญเป็นอันดับ ๓ แสดงให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลประเด็นการวางแผนกลยุทธ์ การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ มีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องกันแสดงว่าตัวแปรทั้ง ๑๕ ตัวแปร สามารถจัดอยู่ในองค์ประกอบที่ ๓ ซึ่งอธิบายได้ว่า การวางแผนกลยุทธ์เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญในลำดับถัดมาต่อการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ทั้งนี้ เป็นเพราะว่า การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนจะประสบผลสำเร็จไปสู่คุณภาพและมาตรฐาน จะต้องเกิดจากการวางแผนและกำหนดกลยุทธ์ที่เน้นความเป็นเลิศ โดยโรงเรียนต้องมีการทบทวนวิสัยทัศน์และเป้าหมายเพื่อความชัดเจนในการนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ ซึ่งการจัดทำแผนกลยุทธ์จะต้องครอบคลุมครบถ้วนทุกด้าน สอดคล้องกับแนวคิดความเป็นเลิศของ National Institute of Standard and Technology :NIST^{๑๒} กล่าวว่าความเป็นเลิศ

^{๑๑} สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙, (กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, ๒๕๖๐), หน้า ๙๑ – ๙๒.

^{๑๒} National Institute of Standards and Technology, **Burbidge National Quality Program Educational Criteria for Performance Excellence**, (Gaithersburg.MD:Author.NIST, 2008), pp. 1–22.

ประกอบด้วย ๗ ประการ คือ ภาวะผู้นำ การวางแผนกลยุทธ์ การมุ่งเน้นผู้เรียนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การวัดผลการวิเคราะห์และการจัดการความรู้ การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล การจัดการด้านกระบวนการและผลลัพธ์ โดยการวางแผนกลยุทธ์เป็นการจัดทำยุทธศาสตร์ เป็นการจัดทำยุทธศาสตร์โรงเรียน ทำอย่างไรในการกำหนดวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ ซึ่งมีหลายเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน การทำให้ผลการดำเนินการโดยภาพรวมดีขึ้น และการทำให้การศึกษาประสบผลสำเร็จ

๑.๔ องค์ประกอบด้านเครือข่ายความร่วมมือ ประกอบด้วย ๗ ตัวแปร มีความสำคัญเป็นอันดับ ๔ แสดงให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลประเด็นด้านเครือข่ายความร่วมมือของการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องกัน แสดงว่าตัวแปรทั้ง ๗ ตัวแปร สามารถจัดอยู่ในกลุ่มองค์ประกอบที่ ๔ ซึ่งอธิบายได้ว่า เครือข่ายความร่วมมือเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญในลำดับถัดมาต่อการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการดำเนินการใด ๆ ของโรงเรียนจะประสบผลสำเร็จมีคุณภาพมาตรฐาน จะต้องใช้กระบวนการหลากหลายมีประสิทธิภาพและได้รับความร่วมมือสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนสังกัดเดียวกัน โรงเรียนต่างสังกัด หน่วยงานของรัฐ หน่วยงานเอกชน ทั้งในระดับภูมิภาค ระดับประเทศหรือระดับนานาชาติ โรงเรียนจึงจำเป็นต้องสร้างและแสวงหาความร่วมมือเพื่อสร้างเครือข่ายทางวิชา พัฒนาการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยการเทียบเคียง (Benchmark) กับโรงเรียนที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ โสภพร ทะโพนชัย^{๑๓} ได้สรุปการเตรียมความพร้อมด้านเครือข่ายพัฒนาของโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยการเข้าร่วมการประชุม สัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ และเข้าร่วมอบรมพัฒนาทักษะต่าง ๆ

๑.๕ องค์ประกอบด้านคุณภาพนักเรียน ประกอบด้วย ๗ ตัวแปร มีความสำคัญเป็นอันดับ ๕ แสดงให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลประเด็นด้านคุณภาพนักเรียนของการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศมีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องกัน แสดงว่าตัวแปรทั้ง ๗ ตัวแปรสามารถจัดอยู่ในกลุ่มองค์ประกอบที่ ๕ ซึ่งอธิบายได้ว่าคุณภาพนักเรียนเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญในลำดับถัดมาต่อการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพมาตรฐานนั้น จะต้องมีการบริหารจัดการของผู้บริหารและกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูที่มีประสิทธิภาพ โดยสามารถประเมินผลและตรวจสอบได้จากผลผลิตด้านคุณภาพนักเรียน สอดคล้องกับแนวคิด ของรางวัลความ

^{๑๓} โสภพร ทะโพนชัย, “สภาพความพร้อมด้านบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ เพื่อรองรับการเข้าสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล ของโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต ๒”, วารสารอิเล็กทรอนิกส์ ทางการศึกษา, ๗(๑), ๖๒๔-๖๔๐, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.chula.ac.th/ojed> [๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๑]

เป็นเลิศของประเทศฮ่องกง^{๑๔} ที่จะมอบรางวัลความเป็นเลิศให้แก่โรงเรียน ซึ่งสามารถแสดงผลสัมฤทธิ์ และการปฏิบัติที่มีความเป็นเลิศ ๔ ด้าน ได้แก่ การจัดการและการจัดองค์กร การเรียนการสอน การสนับสนุน จุดมุ่งหมายของนักเรียนและโรงเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและระดับการพัฒนา ของนักเรียน

๑.๖ องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วยตัวแปร ๖ ตัวแปร มีความสำคัญ เป็นอันดับ ๖ แสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลประเด็นด้านการบริหารจัดการของการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ มีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องกัน แสดงว่าตัวแปรทั้ง ๖ ตัวแปรสามารถ จัดอยู่ในกลุ่มองค์ประกอบที่ ๖ ซึ่งอธิบายได้ว่า การบริหารจัดการของการบริหารสถานศึกษาเป็น องค์ประกอบที่สำคัญในลำดับถัดมาต่อการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าโรงเรียน ที่จะประสบผลสำเร็จในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพนั้น ผู้บริหารจะต้องนำหลักการ แนวคิด เทคนิค วิธีการ และทักษะที่จำเป็นมาใช้ในการบริหารจัดการ โดยโรงเรียนต้องมีหลักสูตรความเป็นเลิศที่เข้มข้น เพื่อส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนรายบุคคล มีการจัดหาผู้เชี่ยวชาญในด้านที่โรงเรียนต้องการมุ่งเน้น จัดหาครู ที่เก่งมีคุณภาพ เพื่อสร้างแรงจูงใจด้านความเป็นเลิศให้กับผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงาน เลขาธิการคุรุสภา^{๑๕} ที่ได้กล่าวถึง องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศด้านกระบวนการบริหาร มีทักษะจำเป็นในการดำเนินการ ประกอบด้วย ทักษะความคิด ทักษะเชิงมนุษย์ ทักษะด้านเทคนิคและ การบริหารจัดการ ผู้บริหารจะสามารถบริหารจัดการศึกษาตามภารกิจให้มีคุณภาพได้นั้น ผู้บริหารต้องมี เครื่องมือในการบริหารจัดการ

๑.๗ องค์ประกอบด้านพัฒนาบุคลากร ประกอบด้วย ๔ ตัวแปร มีความสำคัญเป็นอันดับ ๗ แสดงให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลประเด็นด้านพัฒนาบุคลากรของการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศมีความ คิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องกัน แสดงว่าตัวแปรทั้ง ๔ ตัวแปรสามารถจัดอยู่ในกลุ่ม องค์ประกอบที่ ๗ ซึ่งอธิบายได้ว่า การพัฒนาบุคลากรเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญในลำดับถัดมา ต่อการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าในการบริหารงานเพื่อให้โรงเรียนมีคุณภาพ ต้องได้รับความร่วมมือจากบุคลากรทุกคนในการปฏิบัติงาน ตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ เพื่อนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมาย โดยโรงเรียนจะต้องส่งเสริมบุคลากรให้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ เสริมสร้างขีดความสามารถของบุคลากรตามศักยภาพของแต่ละคน ให้พัฒนาความรู้

^{๑๔} สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, โรงเรียนรางวัลเป็นเลิศของครูและประเทศฮ่องกง (The Outstanding Teacher and School Awards: HK. Consolation Document), (กรุงเทพมหานคร: วีทีซี คอมมูนิเคชั่น, ๒๕๕๓), หน้า ๒๔-๓๒.

^{๑๕} สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, การจัดการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๕๙), หน้า ๔.

ความสามารถจนเกิดความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง เพื่อให้บุคลากรได้รับการยอมรับจากนักเรียน ผู้ปกครอง เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง มีแรงจูงใจที่มุ่งมั่นในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับงานวิจัยของ ราตรี ศรีไพรวรรณ^{๑๖} ที่ได้วิจัยเรื่องการพัฒนากลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับประถมศึกษา พบว่า กลยุทธ์รองเน้นเรื่องการพัฒนาบุคลากร ได้แก่ การจัดทำแผนพัฒนาเส้นทาง ความก้าวหน้าในวิชาชีพ (Career Planning) พัฒนาระบบพี่เลี้ยง (Mentoring System) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กร (Community Participation in School Culture) พัฒนาสถานศึกษาน่าอยู่และปลอดภัย (Safety School) และสร้างขีดความสามารถของบุคลากร (Empowerment)

๒. การสร้างองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ผลที่ได้จากการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่ประกอบด้วย ๓ ส่วน ได้แก่ ส่วนนำ ส่วนเนื้อหาและส่วนเงื่อนไขความสำเร็จ ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดด้วยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ พบว่ามีความเหมาะสม ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ส่วนประกอบทั้ง ๓ ส่วน ของรูปแบบนั้นเป็นโครงสร้างสำคัญในการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศที่มีความสัมพันธ์กัน โดยส่วนที่ ๑ ส่วนนำเป็นส่วนที่กำหนดกรอบการดำเนินการพัฒนารูปแบบ บอกถึงแนวคิดพื้นฐานหลักการที่กำหนดการพัฒนารูปแบบเพื่อนำไปสู่วัตถุประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ แนวคิดหลักการให้กับผู้บริหารก่อนที่จะนำรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดไปใช้ในโรงเรียน ส่วนที่ ๒ ส่วนเนื้อหา เป็นการแสดงรายละเอียดขององค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ที่อธิบายถึงจุดมุ่งหมาย แนวทางการพัฒนา ผลที่คาดว่าจะได้รับในแต่ละองค์ประกอบ และกระบวนการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ อธิบายถึงวิธีการ ขั้นตอนการนำรูปแบบสู่การปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้บริหารและบุคลากรเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ ตลอดจนภารกิจที่ต้องดำเนินการตามรูปแบบนี้ ในการดำเนินการตามแนวทางการพัฒนาของแต่ละองค์ประกอบ มีจุดมุ่งหมาย แนวทางพัฒนา เพื่อนำไปสู่ผลที่คาดว่าจะได้รับ ผู้บริหารหรือผู้เกี่ยวข้องสามารถกำกับติดตามผลที่เกิดในแต่ละองค์ประกอบและสามารถประเมินในองค์กรรวม ตามกระบวนการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งได้ประยุกต์ใช้แนวคิด วงจรเดมมิง ประกอบด้วย ๔ ขั้นตอน ซึ่งเป็นกระบวนการที่เป็นที่ยอมรับและส่วนที่ ๓ ส่วนเงื่อนไขความสำเร็จ ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศประสบผลสำเร็จ เป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึง

^{๑๖} ราตรี ศรีไพรวรรณ, “การพัฒนากลยุทธ์การบริหารความเป็นเลิศของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับประถมศึกษา”, ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), ๒๕๕๕.

และสิ่งที่ควรปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมให้การนำรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียนสังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดเกิดประสิทธิภาพมีความเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเบญจนารถ อมรประสิทธิ์^{๑๗} ได้นำเสนอรูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดมี ๓ ขั้นตอน ขั้นตอนที่ ๑ การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศด้วยการวิเคราะห์สังเคราะห์ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ขั้นตอนที่ ๒ การสร้างรูปแบบ โดยนำข้อมูล จากขั้นตอนที่ ๑ มายกร่างและตรวจสอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ ขั้นตอนที่ ๓ การประเมินความเป็นไปได้และ สอดคล้องกับแนวคิดของ Eisner^{๑๘} ที่มีแนวคิดการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งจะเน้นการวิเคราะห์และ วิจารณ์อย่างลึกซึ้งเฉพาะในประเด็นที่ถูกพิจารณา รูปแบบการประเมินที่เป็นความชำนาญเฉพาะทาง ในเรื่องที่จะประเมิน โดยพัฒนามาแบบการวิจารณ์งานศิลปะ ที่มีความละเอียดอ่อนลึกซึ้ง และต้องอาศัย ผู้เชี่ยวชาญระดับสูงมาเป็นผู้นิรนัย รูปแบบที่ใช้ตัวบุคคล คือผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการประเมิน โดยให้ความเชื่อถือว่าผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเที่ยงธรรมและมีคุณพินิจที่ดี

๓. การประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัด พบว่าผลการประเมินรูปแบบในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบ การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้ผ่านกระบวนการ ต่าง ๆ มาอย่างเป็นขั้นตอนและเหมาะสม โดยเฉพาะการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้งในระดับนโยบายและ ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารที่ประสบความสำเร็จและได้รับรางวัลความเป็นเลิศ ด้านต่างๆ การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นโรงเรียนสังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดทุกภูมิภาค โดยผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้มีคุณภาพสู่ความ เป็นเลิศ รวมทั้งในการสร้างรูปแบบมีกรอบแนวคิด หลักการ ทฤษฎีของนักวิชาการต่าง ๆ ตลอดจนได้ผ่าน การตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ ทำให้รูปแบบการบริหาร สถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สอดคล้องกับงานวิจัย ของ สมมาตร ลีภัยรัตน์^{๑๙} พบว่า ผลการประเมินรูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับ

^{๑๗} เบญจนารถ อมรประสิทธิ์, “รูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด”, วารสาร ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ปีที่ ๑๗ ฉบับที่ ๓ (กรกฎาคม – กันยายน ๒๕๕๘), หน้า ๑ – ๙.

^{๑๘} Eisner, E. “Educational Connoisseurship and Criticism: Their Form and Functions in Educational Evaluation,” *Journal of Aesthetic Evaluation or Education*, Vol. 10 No. 1 (April, 1976), pp. 135–150

^{๑๙} สมมาตร ลีภัยรัตน์, “รูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับประถมศึกษา”, *วิทยานิพนธ์ คุรุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา*, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์), ๒๕๖๐.

ประถมศึกษา มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ในภาพรวมในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะทั่วไป ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การนำรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ไปใช้ผู้บริหารควรศึกษารายละเอียดของรูปแบบฯ จากคู่มือการใช้รูปแบบฯ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างละเอียดในทุกประเด็นเนื้อหาเพื่อนำไปใช้ในสถานการณ์จริง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่สร้างขึ้นในครั้งนี้จะสามารถนำไปใช้ให้เกิดผลสำเร็จได้ ขึ้นอยู่กับความตระหนักในความสำเร็จของความเป็นเลิศ การเตรียมความพร้อมในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาของตนเองให้มีคุณภาพมุ่งสู่ความเป็นเลิศอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง โดยประยุกต์พัฒนาตามรูปแบบฯ ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ความพร้อมของบุคลากร สร้างความตระหนักในการร่วมมือกันของทุกฝ่ายทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

๒. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ควรมีการทำวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศในแต่ละด้าน เพื่อนำผลมาวิเคราะห์สู่การพัฒนาแบบการบริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทสภาพปัญหา และความต้องการของโรงเรียน ควรมีการทำวิจัยเชิงประจักษ์เพื่อนำผลไปพัฒนาปรับปรุงรูปแบบและขยายผลการนำไปใช้ในสถานศึกษาสังกัดอื่นให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. รายงานการวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายในการศึกษา สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๘. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, ๒๕๕๘.
- โชติช่วง พันธ์เวส. แม่แบบการจัดการศึกษาเชิงคุณภาพ SIPPO Model. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อและสิ่งพิมพ์แก้วเจ้าจอม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๕๑.
- เบญจนารถ อมรประสิทธิ์. รูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีที่ ๑๗ ฉบับที่ ๓ (กรกฎาคม-กันยายน ๒๕๕๘).
- ราตรี ศรีไพรวรรณ. การพัฒนากลยุทธ์การบริหารความเป็นเลิศของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

สมกิต บุญยะโพธิ์. รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ. **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๕.**

สมาพร ลีภัยรัตน์. รูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับประถมศึกษา. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, ๒๕๖๐.**

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๓.**

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **โรงเรียนรางวัลเป็นเลิศของครูและประเทศฮ่องกง (The Outstanding Teacher and School Awards: HK. Consolation Document). กรุงเทพมหานคร: วีทีซี คอมมูนิเคชั่น, ๒๕๕๓.**

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐ -๒๕๖๔).** กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๙.

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. **การจัดองค์กรทางการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๕๙.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. **รายงานผลการวิจัยเรื่องการวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายส่งเสริมการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.** กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค จำกัด, ๒๕๕๐.

_____. **แนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ ๒๑.** กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค จำกัด, ๒๕๕๗.

_____. **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙.** กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค จำกัด, ๒๕๖๐.

โสภภาพ ทะโพนชัย. “สภาพความพร้อมด้านบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ เพื่อรองรับการเข้าสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล ของโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต ๒”. **วารสารอิเล็กทรอนิกส์ ทางการศึกษา ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๑, ๖๒๔-๖๔๐. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.chula.ac.th/ojed> [๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๑].**

Eisner, E. “Educational Connoisseurship and Criticism: Their Form and Functions in Educational Evaluation,” **Journal of Aesthetic Evaluation or Education.** Vol. 10 (1): (April, 1976).

Ministry of Ministration, **The School excellence mode: A guide Singapore**. The School Appraisal Branch, School Division, Ministry of Ministration., 2000.

National Institute of Standards and Technology. **Burbidge National Quality Program Educational Criteria for Performance Excellence**. Gaithersburg. MD : Author. NIST., 2008.

Thomas, J.S. **The Principalship: Reflective practice perspective**, 2nd ed. (Needham Heights. MA: Allyn and Bacon)., 1991.